

DISSERTATIO AVSPICALIS IVRIDICA
DE
IVRE FORESTALI

1771, 4/360
1771
21, 20
QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO AC POTENTISSIMO PRINCIPE
ET DOMINO

DOMINO FRIDERICO II

HASSIARVM LANDGRAVIO REGN. RELIQA
AVCTORITATE ET CONSENSV ILLVSTRIS
IVRECONSVLTORVM ORDINIS
PRAESIDÉ

IOANNE ANDREA HOFMANNO

DOCTORE ET ANTECESSORE IVRIVM P. O.

ATQVE ASSESSORE ILL. ORDINIS ICTORVM

PRO LICENTIA

SVMOS IN VTROQVE IVRE HONORES

ET PRIVILEGIA EORVM RITE CONSEQVENDI

DIE XVIII MENSIS IVLII A. R. S. c1010cclxxi

MAGNIFICORVM ILLVSTRIVM

ATQVE EXCELLENTISSIMORVM VIRORVM DISQVISIONI

SVMITTIT

AVCTOR AC RESPONDENS

LEOPOLDVS GVILIELMVS IOSEPHVS LYSEN

BRILONIENSIS WESTPHALVS AB EMINENTISSIMO
PRINCIPE AC DOMINO DOMINO MAXIMILIANO
FRIDERICO ELECTORE ATQVE ARCHIPRAESVLE
COLONIENSI PARENTI SVO CLEMENTISSIME
ADIVNCTVS ADVOCATVS FORESTALIS ET IVDEX
PRAEFECTVRARVM IN HIRSCHBERG, BELECKE,
ET ALHAGEN.

MARBVRGI CATTORVM

EX OFFICINA TYPOGR. VNIVERS. ACAD. MÜLLERIANA.

DISSERTATIO APOSTOLICA IURIDICA

DE

IVRE FORESTALI

RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO AC POTENTISSIMO PRINCIPIS
ET DOMINO

DOMINO FRIDERICO II

HASSIARVM LANDGRAVIO REGNI HESSIAE
AVCTORITATE ET CONSENSU ILLVSTRIS
IURECONSULTORVM ORDINIS
PRAESIDE

IOANNE ANDREA HORNMANNO

DOCTORE ET AUCTORE IURIS P. D.

ATQVE ASSessore HUIUS ORDINIS IURIS

PRO LICENTIA

SVMOS IN IVRE HONORES

ET ILLVSTRA FORVM RITE CONSERVANDI

ANNO DOMINI MDCCLXXXI

MAGNIFICENTISSIMO ILLVSTRIS

ATQVE EXCELLENTISSIMORVM IURORVM DR. OLYMPII

PERMITTIT

AVTOR AC RESPONDENS

LEOPOLDVS GUILIELMVS JOSEPHVS EYSEN

PRINCIPIS AC DOMINI MAGNIFICENTISSIMO

FRIDERICO ATQVE ARCHIEPISCOPO

COELESTI PARVITI AVTORE MAGNIFICENTISSIMO

ADVOCATO ADVOCATVS FORESTARVM ET IVDEX

PRAELECTVSSIMVS IN HIRSCHBERG, REGERE

ET ALIACVM

IN OFFICINA TYPOG. UNIVERS. ACAD. MÜLLERIANA.

MARBURGI CATTORVM

IN OFFICINA TYPOG. UNIVERS. ACAD. MÜLLERIANA.

CAPVT I

DE, ETYMOLOGIA IVRIS FORESTALIS.

Vir celeberrimus LVDOVICVS ENGEL in prooemio *collegii vniuersi iuris canonici* cum ICTO CAO in lege I π. de *origine iuris* dicit: inconueniens esse, interpretationem promittentibus, omissis initiis, atque origine non repetita, atque illotis manibus protinus materiam interpretationis tractare, cum praefationes libentius hominem ad lectionem praepositae materiae producant, et cum eo ventum est, euidentiore praestent intellectum. Horum iuris peritorum consilium etiam venerandus parens meus eo tempore, quo specimen solemne de *iure venandi* in alma vniuersitate litterata, quae Moguntiae floret, anno c1o1occxlvi defendendum suscepit, secutus est, dum dixit: vocem *venationis* deriuari a quibusdam doctoribus a vento, HARPPRECHT ad § 12, n. 9, Inst. de *rer. diu. IO. PET. de LVDEWIG* in *diff. iur. rom. et german. in*

A

vena-

venatu, eiusque regali, Halae salic. 1730, 4, diff. I, not. I, p. 2. Ego iam parentis mei colendissimi et carissimi vestigia premendo, antequam ad praesentem iuris forestalis materiam descendam, prius etymologiam foresti examinabo. Vox *forestum* deriuatur a verbo *forestare*, quod notat prohibitionem facere de non vsurpanda venatione, siluaque tali prohibitione, banno, aut interdictione munita, *foresta, foreste, forestumque* dicta fuit; vnde Gallis vocabulum *forêt*, Italis *foresta*, Germanis *forst* cognitum est. Inde veniunt *forstbann*, *forstliche gerichtbarkeit*, *forstliche hoheit*, *forstrechte*, *forstregale*, *forstwälder* cet., teste viro perillustri et magnifico IO. GE. ESTORE in der bürgerlichen rechtsgelahrheit der Teutschen, a viro illustri IO. ANDR. HOFMANNO publici iuris facta, P. I, § 1753, § 2443, seq. et P. III, § 1752, seqq. § 2441, seq. vid. IO. GE. WACHTERI *glossarium germ.* col. 467, sub voce *forst*, CHRISTIANVS GOTTLOB HALTAVS in *glossar. germ. medii aevi*, col. 476, seqq., CAR. du FRESNE in *glossar. ad scriptores mediae et infimae latinitatis*, voc. *forest. domin. inforestare*. In capitularibus regum Francorum occurrunt iam *forestes regiae*, *foresta regalia*, *dominica*, *forestarii regii*, et prohibitum fuit: vt nemo feramina furetur in forestibus dominicis, nullaque *foresta* nouiter instituantur, nouiter instituta autem dimittantur, conf. PET. GEORGISCH in *corp. iuris germ.* p. 612, § 36, p. 642, § 39, p. 617, § 62, p. 609, § 10, p. 780, § 18, 19, p. 860, § 22, p. 1152, § 71, p. 1213, § 49, p. 1381, § 42, p. 1386, § 65, add. vir perillustris IO. IAC. REINHARDT de iure forestali Germanorum, Francof. ad M. 1738, 4, cap. I, § 4, seqq. p. 6, seqq. gründlicher bericht

richt von dem uralten Reichs- und königsforst zur Drei-
Eichen, Offenbaci 1736, fol. P. I, § 2 seqq. p. 4, seqq.
Ius foresti quandoque nuncupatur bannus, siue bannum
bestiarum, de quo vide chartam Ottonis II apud GELE-
NIVM de *magnitud. Coloniae* lib. I, synt. 7, p. 66, seqq.
ad annum 973; quamvis negare nequeamus: in signifi-
catione singulari bannum ferinum distinguendum esse a
iure foresti, REINHARDT l. d. cap. I, § 6 seqq. p. 9
seqq. et cap. III, sect. II, § 4, p. 75, seqq. IO. HENR.
WOLFARD de eo, quod in Germania iustum est circa ban-
num ferinum in alieno territorio adquisitum, Marburg Catt.
1730, 4, § 4, p. 3 seqq., cap. I, § 1 seqq. cap. II. Po-
test enim quis habere bannum ferinum, qui tamen non
habet ius foresti, de BERGER in *oecon. iur. lib. II, tit. 2,*
§ 8, not. 7. Ius foresti (forstrecht) autem in genere
spectatum varie sumi potest, et quidem modo pro iure
forestali, quatenus siue superioritas circa illud versatur,
siue quatenus dominio priuato conuenit, modo pro pen-
sione annua, censu, mercede siluarum, cet., modo pro
complexu legum forestalium, et priuilegiorum, quo
etiam ius venandi continetur, denotat quoque iurisdic-
tionem forestalem, KREBS in tract. de *ligno et lapide* class. 4,
sect. 16, § 1, num. 3, et 4, viri perillustri ESTOR, et
illustri HOFMANN l. d. P. I, § 2452, seqq. P III, § 2442
seqq. p. 939 seqq., viri illustri GVIL. GODOFR. MO-
SERI *grundsaetze der forstoeconomie*, 1757, 8 mai. P. I,
§ X seqq. § XVIII, p. 9 seqq. illudque considerandum ve-
nit tum intuitu principis, ordinisque Imperii in territo-
rio, tum in aliena regione, et annexam habet aut supe-
rioritatem territorialem, aut ea caret, HENR. HILDE-
BRAND de *iure regal. in alieno territor. superioritatem*

non inferente, Aldt. 1709, idemque cum exclusione venationis et banni ferini existere potest, HARPPRECHT ad d. § 12, num. 264, GE. MELCH. de LVDOLF in fasc. I *sent. cam.* num. 14, KREBS l. d. P. I, class. II, sect. II, class. III, sect. III, IO. IOD. BECK de *iurisdic. forest.* 1748, 4, cap. I, § 3, p. 7, seqq.

CAPVT II

DE DEFINITIONE IURIS FORESTALIS.

Cum theologi, iurisperdentes, et philosophi tractationem rei alicuius a definitione incipiant; ideo et ego a definitione iuris forestalis in latiori significatione sumpti exordium faciam, et statuo pro diuerso respectu: quod sit imperium eminens, et potestas de causis forestalibus, et ad venationem, siluarum ac nemorum curam et conseruationem spectantibus cognoscendi, praeciendi, prohibendi, puniendi, legesque easdem attingentes ferendi, atque vtilitatem ex eis percipiendi, WEHNER in *obseru. pract.* voce: *forst.* Ex hac definitione fluit, quod ius forestale late sumptum partem superioritatis territorialis: die forstliche hoheit comprehendere possit, REINHARDT l. m. cap. III, sect. II, § 2 seqq. p. 68 seqq., IO. IOD. BECK von der forstlichen obrigkeit, forstgerechtigkeit, und wildbann 1748, 4, cap. I, § 3, p. 6 seqq.; ius foresti stricte dictum iurisdictionem inuoluit, forstliche obrigkeit, et bannum ferinum (den wildbann) annexum habere potest, vid. viri perillustres et magnifici IO. GE. ESTORIS bürgerliche rechtsgelahrheit der Teutschen P. III, § 2442, seqq. p. 939 seqq. § 2525, p. 957, seqq.; FELIX SPITZ in tract. de *iurisdictione forest.* Aldt. 1756,

1756, 4, cap. I, § 5, 6, et 7. Forestum enim obiecta habet: silvas, nemora, bannum ferinum, ferasque inibi existentes; ius forestale autem regulari modo haec duo simul, et hinc inuoluit et ius foresti, et bannum ferinum, MELCH. LVD. WESTENHOLTZII differt. de *iurisd. forest.* Helmst. 1674, thes. 29, et 36, ac deducitur ex illo (1) ius condendi leges de venatione, de SECKENDORFF in teutschen fürstenstaate, part. III, cap. 3, sect. 5, § 5; (2) ius disponendi de vsu siluarum, et lignorum (holz-weid-und forstordnungen zu machen), KNIPSCHILD de ciuitat. Imp. lib. 2, cap. 7, n. 44; (3) ius constituendi saltuarios (forstbedienten zu bestellen) MYLER ab EHRENBACH de princ. et stat. Imper. part. 2, c. 73, § 5; (4) ius exigendi operas, et seruitia a subditis in venationibus exhibenda, MINGIVS de superiorit. territor. cap. 6, n. 76. At vero cum multi sint, qui opinantur: quod iam in medium prolata nil commune cum iure forestali haberent, sed ea omnia superioritati territoriali adscribunt, IO. NIC. HERT in diff. de superior. territor. § XXXXVIII seqq. et dicunt, consuetudine Germaniae ius foresti et merum imperium ita esse connexa, et inseparabilia, vt, apud quem vnum eorum esset, apud illum etiam existeret alterum, conf. KLOCKII vol. I, conf. 29, n. 61. Hinc quaeritur, annon ille, qui non est dominus territorialis, nec merum habet imperium, interim tamen iure foresti, et venandi gaudet, ac iurisdictionem forestalem simplicem absque superioritate territoriali exercet, leges de venatione, et vsu siluarum et lignorum facere, saltuarios constituere, et delicta contra tales sanctiones forestales commissa vindicare, et punire possit? Sunt quidem aientes, qui probationem depromunt

6 CAP. III DE DIVISIONE IVRIS FORESTALIS.

munt ex l. 2 π . de *iurisd.* vbi dicitur, quod illi, cui iurisdictionis data est, ea quoque concessa videantur, sine quibus iurisdictionis explicari non possit. Deinde allegant DAVID. MEVIVM in part. 6, decif. 258, n. 1. Verum enim vero fecernenda distinguenda sunt. Maximum enim discrimen inter maiestatem Imperatoris, ac superioritatem territorialem ordinibus S. R. I. competentem faciendum erit. Nam ea, quae ad iurisdictionem tantum referuntur, nequam sunt maiestas ipsa, nec superioritatem territorialem omnibus numeris et partibus expletam habent; quum ea, quae iurisdictionem attingunt, ex maiestate, ac superioritate territoriali quidem sint deriuanda; verum iurisdictionis non est maiestas, nec eminens potestas, quae nomine superioritatis territorialis insignitur; quamvis iurisdictionis species iuris regii habeatur. Vnde consequitur: memoratam l. 2 π . de *iurisd.* solum ad naturam iurisdictionis respicere, atque ex ea visione esse explicandam; minime vero iurisdictione praeditis ponit personam imperatoris, aut principis. Ille quidem, qui simplici iurisdictione forestali gaudet, ministros forestae, et venationis constituere potest; at legislatoris potestate caret. Ergo hic leges forestales ferre nequit; bene vero delicta forestalia multa, poenaeque multare potest. Quod autem laudatum MEVIVM attinet, ille de republica, atque imperante dicto loco loquitur; minime vero de illo, qui simplici iurisdictione forestali fruitur, verba facit. Ergo diuersorum faciendum erit diuersum iudicium.

CAPVT III

DE DIVISIONE IVRIS FORESTALIS.

In capite antecedente egi de definitione; in hoc autem diuisiones tractabo, et sciendum est, quod ius forestale

stale diuidatur vario modo, et quidem (a) in superius, et inferius, personale, et patrimoniale; personale, quod etiam administratiuum vocatur, quod videlicet personae ratione officii adhaeret, atque extincto, siue finito officio, respectu personae, expirat, SAM. STRYK in *usu mod.* π. tit. de *iurisdic.* § 18; patrimoniale vero dicitur, quod praedio publica auctoritate est concessum, ac feudo, castro, aut villae adhaeret, et sic in patrimonio alicuius est. Itaque in eius successores tam vniuersales, quam singulares transit, LAVTERBACH in *coll. theoret. pract.* π. lib. II, tit. I, § 43. Deinde diuiditur (b) in immediatum, et mediatum. Immediatum est, quod quis habet vi superioritatis territorialis, alioque modo concessum, GABR. SCHWEDERI *introd. in ius publ.* I. R. G. parte speciali sect. 2, cap. 15, § 13, BECK l. d. cap. I, § 6, p. 14 seq. Mediatum autem dicitur, quod aliquis tenet a concessione domini territorialis, v. g. per inuestituram, aut priuilegium cet., de LYNKER in *cent.* 6, *decis.* 565, FRID. VLR. STISSERI *forst- und jagthistorie der Teutschen*, Lips. 1754, 8, cap. I, § XI seqq. p. 12 seqq. (c) Discernitur in cumulatiuum, et priuatiuum. Cumulatiuum habetur, quando a duobus, pluribusue illud exercetur, v. g. a domino directo, et vasallo simul, CHASSAN. ad *consuet. Burgund. rubr.* 2 § 1, in gloss. ult. num. 30; priuatiuum vero, quod ab vno solo cum exclusione aliorum vsurpatur. Hinc iactantur apud nostros duae quaestiones, (1) num illi, qui a domino territoriali castrum cum foresto, et banno ferino emit, etiam competat ius forestale per illum districtum, et (2) an ille, cui ius forestale per clientelarem inuestituram concessum sit, hoc ius habeat priuatiue; vtrum vero cum inuestiente, seu domino

domino superiore cumulatue? Quod quaestionem primam attinet, mihi distinguendum esse videtur: aut dominus territorialis intuitu castri venditi illud ius specialiter exercuit, aut vt dominus territorialis generatim illo vsus est; priori in casu competit hoc ius emtori, non vero statim et indubitate in posteriori, *MEVIVS* part. 2, decif. 314. Nam, etsi iurisdicatio pertinentia castri reputetur; tamen non omnis, sed eius tantum, quae iurisdictionem connexam habere solet, cum concessio, et adquisitio praediorum sola nihil operetur, nisi probetur, quae, et qualia praedio annexa concedens habuerit, *MENOCH* in *conf.* 395, n. 23, et 27. Quoad quaestionem alteram sunt negantia contraria aientibus. Peruincit enim dictis *IOACHIM. MYNSINGER a FRVNDCK cent. 6, obs. 99*, quod per huiusmodi concessionem inuestiens se non abdicauerit iure forestali, nec priuatue, sed in dubio cumulatue dedisse intelligatur; *BENED. CARPZOV* vero part. 1, const. 27, def. 11, dicit, quatenus in tali visione hoc ius priuatue sit concessum, atque inuestiens omnem iurisdictionem abdicatue in accipientem contulisse censeatur; quam sententiam et ego amplector, eamque probo per textum *II feud. 23, § final.*, vbi dicitur, quod per concessionem feudi quidem proprietates rei beneficiariae penes dantem remaneat; vsusfructus vero omnis illius rei ad accipientem plene, et perfecte transeat, ita tamen, vt ab ipso inuestito ad ipsum inuestientem prouocari possit, *PET. MÜLLER ad STRVVII synt. iur. ciu. exercit. 4, § 80, litt. E*, viri perillustri et magnifici *IO. GE. ESTORIS* diff. de *adpellatione, quae ratione feudorum extra curtem ad dominum directum interponenda, non vero ad territorii dominum admittenda*, *Marb. 1766, 4, § XXXXIII* seqq. p. 27 seqq.

CAPVT

CAPVT IIII

DE CAUSSA EFFICIENTE IVRIS FORESTALIS.

Diuisiones huius iuris vidimus, nunc etiam eius causam efficientem exploraturi sumus. Ad hanc referuntur tum imperantes, et superiores, quum visiones, euenta varia, variique modi, quibus hoc ius indulgetur et adquiri potest. Antequam autem ad tractationem horum iurium, et modorum progressum faciam, praemoneo, et statuo, quod ius illud forestale in latiori significato sumptum originem suam neque ex iure diuino, neque naturali, nec gentium, nec ex iure ciuili scripto, sed ex moribus, legibus atque institutis Germanorum habeat. Patet enim ex codice sacro, et quidem ex *genes. cap. 1. commate 28. et § 12 Institut. de rerum diuis.*, quod venari et aucupari ab initio cuiusque licuerit, et hoc tamdiu singulis, et omnibus licitum fuerit, donec reges Francorum, Imperatores, ac Germanorum principes ius venandi regium censuerint, et habuerint, nec non ius forestale sibi attribuere inceperint, NOË MEYERER *von forst- und jagtrechte rubr. von welchen rechten das weidwerk, commate damit ich nun* cet., REINHARDT l. d., STISSER m. l., FRID. CAR. *de BVRI vorrechte der alten koeniglichen bannforste* cet. 1742, fol. 1744, et regulari modo nunc inter regalia principum numeratur, ac iure eminente exercetur, KLOK in vol. I, conf. 29, n. 59. Sunt quidem non pauci, in dubium, incertumque hoc argumentum reuocantes; verum existunt quoque alii, qui ius regium venandi grauissimis argumentis, documentis publicis, atque experientia teste peruincunt; sed animus mihi non est controuersias negantium disceptandi, conf. (ANT. CHRISTIAN. LÜBBE) gründliche bewach-
-low
B
 rung

rung des Sr. koeniglichen Majestaet von Grofsbritannien,
 und kurfuertl. Durchl. zu Braunschweig, und Lüneburg
 in dem herzogthum Lüneburg zustehenden jagtregals
 cet. 1731, fol. (CHR. LAVR. BILDERBECK) gründli-
 che deduction wider die vermeintliche regalitaet der jag-
 ten cet. 1723, 1741, 1754, fol., vir perill. 10. ADAM
 ab ICKSTATT de possessione regalium et in specie regalis
 venandi iuris aduersus principem nihil releuante, Herbip.
 1736, 4, et in EIVSD. opusc. T. I, DAV. GE. STRV-
 BEN vindiciae iuris venandi nobilitatis german. Hildesf.
 1739, 4, viri perill. 10. VLR L. B. de CRAMER vin-
 diciae regalis iuris venandi oppositae vindiciis iur. venandi
 nob. germ. D. G. STRVBENII, extat in EIVSD. opusc.
 T. III, p. I seqq. 10. GVIL. de GOEBEL de iure venan-
 di, Helmst. 1740, 4, CHRISTIAN. GOTTLIEB RIC-
 CIVS im zuverlaessigen entwurf von der in Teutschland
 üblichen jagtgerechtigkeit, Norimb. 1736, 4, SIM. FRID.
 HAHN vom jagt- und forstrechte apud dn. GVIL. FRID.
 de PISTORIUS P. VI amoenitat. bist. iur. p. 1524 seqq.,
 CHRISTOPH. GE. IARGOW einleitung zu der lehre von
 regalien cet. Rost. 1757, 4, lib. II, cap. V, § 5 seqq. p.
 508 seqq. alique; verum satis habeo, quod venatio in
 terris coloniensibus ius regium, ac superioritati territo-
 riali annexum habeatur, et declaratum sit, uti patet ex
 sequentibus verbis concessionis ab eminentissimo archi-
 praefule ac septenuiro coloniensi SALENTINO, p. m.
 ordinibus prouincialibus die 26 mensis Augusti anno 15-
 10LXXVI indultae: „ wie wohl auch die jagt, derwe-
 „ gen die von der ritterschaft sonderlich klage fürbrächtr,
 „ ein principal haubtstück unserer landsfürstlicher RE-
 „ GAL, VND OBRIGKEIT, und also uns, und unseren
 „ nachkommen als dem landfürsten allein zustaendig; so
 „ wol-

„ wollen wir doch hiermit zulassen, und gestatten, daß
 „ die von der ritterschaft die jagt nachfolgender gestalt,
 „ und anders nicht, gebräuchen mögen, aber in der Hardt,
 „ und Dillen der grober jagt sich gaenzlich enthalten,
 „ auch das wild in seinem aus- und einstreichen in keine
 „ wege verhindernen, oder aufhalten, und moegen also
 „ die von der ritterschaft haafen, fuchs, und hüner jagen,
 „ und fangen, langs das Hessel bis auf den kalen dillen-
 „ berg, und an die aeufferste streuch in kleinen strauch-
 „ holz genant Bronsthal und von dannen auf den Eych
 „ Holzberg, langs den schaafftal, Woltelen, und Holt-
 „ haufen, die Vogink, und lenkeler bekenlang, jedoch
 „ da ihnen die hunde in der Dillen und Hart entstreichen
 „ würden, dieselbe abzulassen, desgleichen sollen sich
 „ die von der ritterschaft die Hornenburg zu Süderwich,
 „ Süderwickfeld an der einen seite zwischen der landwehr
 „ am Creuzbaum, und der Hornenburg, Bredenbroich,
 „ Beckenerlon, bis achter Mickinghoven, Gros- Erchen-
 „ Schwich, und daher auf Effel, und was dazwischen
 „ nach der Hornenburg gelegen, auch gaenzlich mei-
 „ den, doch Westrum zum Gutacker mit hunden- und
 „ winden im grossen Erckenschwich und Persick zu he-
 „ zen fürbehalten, das moegen die von der ritterschaft
 „ achter Meckinghoven langs, und über die Lautenburg,
 „ so weit sich das strauch und schlagholz erstreckt, nach
 „ Sreithausen hinauf, und ferner von Streithausen hin-
 „ ter Suderwich zwischen, und durch den Esterlohe über
 „ Esselerfeld auffer und langs die landwehr und hilgen-
 „ baum, oder creuzbaum mit hunden, und winden ja-
 „ gen, doch im Esseler feld kein garn stellen, sonst soll
 „ allen andern von der ritterschaft, und staedten mit hun-
 „ den, winden, und garn, haafen, fuchs, und hüner, wie
 „ von

033709B

„ von alters herbracht, zu jagen nit benommen seyn, je-
 „ doch uns, unserm Erzstift und nachkomen der grober
 „ jagt, und der mitjagt fürbehalten, da aber in dem Em-
 „ scherbroich zu zeiten ein wildschwein, oder wildpret
 „ verstreichen würde, sollen diejenige, so solches von
 „ alters herbracht zu jagen, macht haben cet. Fac esse:
 illud ius quoque ab aliis, qui superioritate territoriali non
 gaudent, adquiri et exerceri posse; sed eo concessio, quod
 volunt, consequens id certe non damus; consensus prin-
 cipis ad eius exercitium requiritur, siue expresse, siue ta-
 cite impertiatur. Adquiri enim illud omnino potest:
 1) per inuestituram, et concessionem feudi, de LYNKER
 loc. dict. cent. 6, decis. 565, FRID. CAR. BVRI in der er-
 lauterung des in Teutschlande üblichen lehnrechtes,
 Giesl. 1738, 4, p. 282 seqq. p. 607 seqq. p. 1287 seqq.
 et quidem aut verbis expressis: *mit allen forstlichen ge-
 rechtigkeiten* cet.; WESTENHOLZ in dissert. de iurisdic-
 forest. cap. 6, § 83, aut tacite, verbis nempe generali-
 bus: *mit allen pertinentien und zugehoerungen* cet.; DE-
 CIVS in consil. 167, num. 2, in fine, vers. *praeterea*, mo-
 do tamen, vti ante dictum est, rei in feudum datae ius
 forestale adhaereat. Hoc auctoritate publica exercetur.
 2) per praescriptionem, NOË MEVRER *von forst- und
 jagtrechte*, rubr. *wie forstliche gerechtigkeit* princ. scilicet
 per exercitium ex vna, et per patientiam ex altera parte,
 bona fide, tempore legibus definito continuatum. Dixi
 per exercitium vnus, et patientiam alterius. Nam quo-
 tiescunque contra exercitium illud a quopiam dicitur, to-
 ties illud neque legitime acquiritur, nec currit praescrip-
 tio. Sunt enim haec duo loco tituli, et instar traditionis,
 seu translationis, HAHN *ad WESENBECK. tit. de servit.*
 num. 5, et quod ad talem praescriptionem, praecipue ex
 decreto

decreto iuris canonici, bona fides requiratur, desuper non dubitatur. Omne enim, quod non est ex fide, peccatum est, *cap. fin. X de praescript.* At quoad diuturnitatem temporis requisiti distinguendum est: inter priuatum, qui in castrum aliquod nobile solemniter modo introductus, et inuestitus est, illudque ius contra principem Imperii, aut principem contra principem, aliumue ordinem Imperii praescribere intendit. Si prius, requiritur tempus immemorabile, LAUTERBACH in *coll. theoret. pract. π. tit. de vsucap.* § 45, cum ius forestale inter regalia numeretur; quoad alteram inspectionem autem subdistinguitur, aut princeps ille titulum ad transferendum dominium habilem, aut non habet; sin eo praedicus est, sufficiunt anni 10 inter praesentes, et 20 inter absentes; deficiente vero titulo requiruntur 30, vel 40 anni *l. 8, § 1, et l. final. C. de praescript. XXX, vel XL annorum*, aut immemorabile tempus, LAUTERBACH *loco cit.* § 38, et 41. Acquiritur etiam 3) ius forestale per donationem, priuilegium, aliosque modos, WESTENHOLZ *l. m. cap. 6, § 84, et 85.*

CAPVT V

DE SVBIECTO IVRIS FORESTALIS.

Sicut in omnibus actibus, qui inter viuos, et mortis causa fieri solent, principaliter ad habilitatem subiectorum, inter quae eiusmodi actus contingunt, respicitur; sic etiam in acquisitione iuris forestalis ad eam habilitatem personarum respiciendum est. Constituunt autem hoc subiectum (1) omnes Imperii ordines, quibus illud ius vi superioritatis territorialis competit, REINHARDT *l. d. p. 71, seqq.*, NOË MEVRER *sub rubr. cit. von welchen rechtlich das weidwerk cet. vers. damit ich nun cet.* inter quos etiam ciuitates imperiales connumerantur. Hae enim non tantum in comitiis voto, et sessione, teste *instrumento pacis*

ofnabrug. art. 8, § 4; sed et superioritate territoriali gaudent, KNIPSCHILD de iure ciuit. Imp. lib. 2, cap. 4, n. 7, et seqq. CHRISTIAN. WILDVOGEL de superioritate terr. rit. ciuit. imperial. lenae 1709; habent quoque ius forestale nobiles Imperii immediati, etiamsi hi ordines Imperii proprie sic dicti non sint; cum neque superioritate territoriali praedicti existant, neque ad comitia Imperii hodie vocentur, DIET. HERM. KEMMERICH de iure foresti nobilibus Imper. immediatis quoque competente, lenae 1736, STRYK de success. ab intestato diss. 5, § 14, 15; vide tamen IO. ADAM. KOPP de insigni differentia inter S. R. l. comites et nobiles immed. Argentor. 1728, 4, p. 219-227, p. 263-287, p. 364. Quin etiam status Imperii ecclesiastici hoc ius forestale exercere, et aequè subiectum constituere possint, de hoc non est dubitandum, et satis ex eo apparet, quod si impediuntur, et turbentur in possessione, in tribunalibus supremis Imperii illi non secus, ac saeculares, processus super constitutione pignorationis, aliosque impetrare possunt, RVLAND de commiss. part. 4, lib. 2, cap. 8, num. 6. Hoc etiam extendendum est ad ipsas abbatissas Imperio R. G. sine medio obnoxias, quatenus ordines Imperii constituunt; etiamsi secundum l. 2 ff. de reg. iuris, tanquam feminae a munere, atque officio publico remoueri debeant; tamen iure canonico, et publico Imperii Rom. Germ. iurisdictionis exercendae, et dignitatum capaces dicuntur, cap. 4, X de arbitris, nec superioritate territoriali in Germania circa terras gubernandas excluduntur, Recess. Imp. de anno 1544 § aber ein jeder cet.; (2) subiectum omnes illi, qui hoc ius per inuestituram, praescriptionem, aliosque modos adquisierunt, de quibus iam dictum est in capite IV.

CAPVT VI
DE OBIECTO IURIS FORESTALIS.

Subiectum nunc excipit obiectum. Hoc ipsum ius foresti stricte dictum, bannum ferinum, tanquam speciem inter se distinctam, aliaque respicit. Antequam autem hanc materiam vterius discutiam, praemitto, quod haec visiones non sint semper eadem, nec iura illa eodem genere, sed diuersis modis, prout illud ius forestale habitibus placet, exerceantur, quare etiam ad usum, et consuetudinem cuiuscunque prouinciae, et regionis, respiciendum est, GAILL. in libro 2, obs. 68, num. 2, et 3. Ad ius autem foresti eminens refertur (1) ius ferendi leges circa foresta, siluas, et quae ad ea spectant, BESOLD in *thesauro pract.* voce FORST. Dixi circa foresta, et siluas. Non enim dominus foresti alias ferre potest leges, quam eas, quae tendunt ad vtilitatem, et conseruationem siluarum, nemo enim cer.; solent autem tales sanctiones ex ordine consistere in mandatis, et iussibus saltuariis datis, nemlich in obseruierung der mark grenzen, anlegung der eichel- und heisterkaempfen, anpflanz- und verletzung des jungen gehoelzes, anweisung der verkauften eichen, und büchen, beobachtung, das das gehoelz zur rechten zeit, und ohne waldschaden gehauen, und das schadhafte vich, als ziegen, und schaafte cer. nicht in den jungen aufschlag getrieben werden, und dergleichen mehr, de quibus videri potest die kurfürstl. Coelnische jagt-busch- und fischereiordnung de anno 1759, cap. 2. Pertinet quoque ad ius foresti, (2) ius cognoscendi de excessibus contra leges siluestres, et foresti commissis, eosque puniendi, ERN. THEOPH. MAIER in tract. de iure venandi, cap. 12, thes. 2, WOLFG. ADAM. SCHOEPPF in cons. XXXIII, num. 80 seq. vol. VIII consil. Tubing. viri illustris DAV. GE. STRV-

BEN rechtliche bedenken P. II, num. CII, p. 372 seqq., num. CXXXVII, p. 522. Quaeritur autem: num dominus foresti tales excessus, si sint maiores, et atroces, poena criminali afficere possit? Respondeo: distinguendo, aut dominus foresti gaudet superioritate territoriali, seu iurisdictione criminali, aut non. Priori in casu illud facere potest; quia, si hoc non facit tanquam dominus foresti, sed ut dominus territorialis, aut merum imperium habens, MAIER loco citat. thes. 3; posteriori autem non, HARPPRECHT ad dict. § 12, Instit. num. 268. Refertur huc etiam (3) ius pignorandi eos, qui excessum contra leges forestales quoquo modo committunt, de SECKENDORFF im teutschen fürstenstaat, part. 3, cap. 3, sect. 6, § 10. Quod autem bannum ferinum attinet, spectat ad illum (a) facultas capiendi feras in naturali libertate existentes, HARPPRECHT loc. citat. num. 11. At, quod haec facultas ab initio iure diuino, naturali, gentium, et ciuili scripto omnibus fuerit communis, tractu vero temporis consuetudinibus in patrimonio etiam alicuius esse ceperit, dixi in cap. 4. Refertur etiam ad illum: si regalis est bannus ferinus, et principem attinet, (b) potestas promulgandi leges circa venationem, de SECKENDORFF loc. cit. sect. 5, § 6, MAIER loco dict. cap. 12, thes. 2. Consistunt autem illae leges praecipue in eo; dasz nemlich die jagten nicht das ganze jahr hindurch, noch zur zeit, da das wiltpret sich paaret, und setzet, sondern zu bequemer jahreszeit getrieben werden, darnebst niemand das junge wildpret auffangen, noch sich mit gewehr, und hunden in der wildbahn sehen lassen solle. conf. kurfürstl. coelnische jagtordnung cap. I, add. viri celeberrimi et laude conspicui, TO. HENR. LVD. BERGII *policei- und cameral magazin*, P. III, Francof. ad M. 1768, 4, p. 182-516, sub

CAP. VII DE FORMA IURIS FORESTALIS. 17

sub titulis: *forstbediente, forstberathschlagungen, forstbericht, forstbeschreibung, forstcameralwesen, forstcollegium, forstdienste, forstnutzungsetat, forstordnung, forstrechnung und cassenwesen, forstregal, forststrafgerichte, forstvermessung* cet., IO. GODOFR. BOLTZENII *einleitung zum amt- thierungs- und rechnungswerk, Norimb. 1767, 4, tit. V, p. 956 seqq.*

CAPVT VII

DE FORMA IURIS FORESTALIS.

Ab obiecto iuris forestalis eminentis et simplicis progreddior ad eius formam. Est autem illa duplex, alia scilicet essentialis, alia accidentalis. Essentialis prioris consistit in facultate legitima de rebus non tantum ad venationem, sed etiam siluarum, et nemorum curam, conseruationemque spectantibus praecipendi, prohibendi, et ferendi leges (cap. II). Hoc modo comprehendit tum ius foresti, quum bannum ferinum, ideoque saepe in aulis et terris principum contingit, vt officia praefecti venationum, et forestorum (eines jägermeisters, und forstmeisters) in vna persona sint coniuncta, sicut in ducatu Westphaliae colonienfi haec duo officia simul in viro perillustri libero barone de WEICHS deprehenduntur, etiamsi alias illa, in se confiderata, sint distincta, IO. MEICHSNER in *decif. cameral.* tom. II, lib. II, dec. 2, num. 38, p. 67, GE. HENR. LINK in consil. Altdorf. resp. I, num. 10, resp. 181. Forma accidentalis respicit modum, quo ius illud probatur, et dum secundum antedicta ius forestale et venationis inter regalia numeratur, vt supra dictum est cap. III, vid. HENR. de COCCEN vol. II, consil. 190, p. 233, n. 8, IO. NIC. HERT in resp. 348, n. 3 seq. Hisce addere liceat, quae in Kurcoelnischer des herzogthumes Westphalen verbesserten policei-ordnung ab Electore atque Archipraefule colonienfi Iosepho Clemente p. m. anno dclcccxxiii, 4, renouata tit. XXXVII, § 1, p.

C

165,

165, p. 166, fancita sunt, et sic se habent: Obwohl unsere herren vordahen am Ertztiff Coellen vielmahl alles ernstes gebieten, und befehlen lassen, das ein ieder, dem es RECHT-MAESSIG NICHT GEBÜHRET, sich sowohl des KLEINEN, als GROBEN WILDPRETSCHIESSENS in Unseren landen, bei vermeidung schwerer strafe enthalten solle; so vernehmen wir dennoch hoechst befrembd, und misfaellig, was gestalt solchen befehlen, und geboten gar nicht nachgelebrt; sondern das wildpret ein- und andere wege ohne unterscheid von ieder-mann, so dessen nicht berechtiget, eigenes gefallens haeufig hinweg geschossen werde; und aber durch dergleichen unordentliches schieffen unsere wildbahn, dafern dem nicht gestoehret werden sollte, vollends in ab- und untergang gerathen müßte; dannenher wir alle, und iede eingewesenen, und einwohnere unseres herzogthumes Westphalen, so die jagtgerechtigkeit von alters nicht hergebracht, und ihren besitz, da er streitig würde, nach nothdurft rechtens nicht bescheinen koennen, gnaedigst hiermit gewarnet, zugleich aber ernstlich, und bei straffe 100 mark in kraft dieses befohlen haben wollen, einig GROB- oder KLEIN WILDPRET, als hirsche, schweine, rehe, haasen, canin, urhahnen, birkhüner, fasanen, feldhüner, reigere, wilde aendten, oder tauben, und was dessen mehr ist, weder in büschen, noch auf dem felde zu schieffen, oder zu faellen, gestalt wir durch sothanes jagen auch die im felde stehenden früchte allerdings unbeschaidigt wissen wollen; sondern sich dessen allen zu entaeufferen, und zu müßigen, vor allem aber, und insonderheit sich des jagens auf sonn- und feiertagen gaentzlich zu enthalten. Ex his patet: sententiam atque opinionem magni et celebratissimi illius viri etiam post mortem alias suscipiendi IVSTI HENN. BOEHMERI T. III, P. I, conf. 121, num. 9 seqq. non esse generalem, qui putat: venationem in episcopatibus per se non esse regale, sed ad communes fundorum redi-

reditus pertinere; neque vocem IO. GODOFR. SCHAVMBVRGII in *annotat. ad GE. AD. STRVVII iurisprud. rom. germ. lib. II, tit. I, aph. XXII*, assensu excipio, qui opinatur: liberam esse venationem in electoratu colonienfi cet. De aliis archiatque episcopatibus Germaniae iamiam nihil curo, neque angustia temporis mihi permittit licentiam plura de illis ediferendi, eorumque iura defendendi, sed in patria permaneo. Hinc ille, qui illud praetendit, et praetexit, aut se in eius possessione, vel quasi contra dominum territorialem fundat, secundum regulam, titulum acquisitionis docere debet, *TEXTOR in diff. de poss. ff. iurisprud. thes. 5, 10. NIC. HERT in decif. 29, decif. 636, decif. 1011, n. 2, IVST. HENN. BOEHMERI consult. T. III, P. III, conf. 659, n. 1 seq.* Est enim princeps fons, et origo, a quo iura regia, et expresse, et tacite in ciues deriuantur, eiusque concessio fundamentum habetur possessionis, ideoque doceri debet, siue quis in petitorio, siue in possessorio versetur, *MEVVS in part. I, decif. 44, num. 6*. Nam ob resistantem admodum vehementem praesumptionem iuris communis germanici pro regalibus, quasi possessio mera huic nihil prodest, sed habetur improba, nec iure defendenda, *SAM. STRYK in diff. de necessit. edend. tit. possess. cap. 3, num. 18 seq.* Probatum autem hoc ius forestale (1) per instrumenta publica, et authentica, v. g. per litteras inuestiturae, per documenta, vt donationis, emtionis, diuisionis cet., *NOË MEVRER von forst- und jagtrecht, part. 2, rubr. von beweifung forstlicher ober- und herrlichkeit, commate: und ist kein zweifel cet.* Patet hoc clare ex l. 18, C. de probat. vbi dicitur: cum precibus tuis significes, ignorante te praedium eum, cuius meministi, sibi velut a te donatum instrumentis inferifecisse; si vera sunt, (quae) precibus indidisti, nec ad nomen factae donationis fundus iste peruenit; vnde adito iudice competenti, probare te oportet, contra voluntatem tuam hunc fundum instrumento aduersa-

rium tuum sibi adscribi laborasse cet. Probatur etiam (2) hoc ius per testes, NOË MAURES loc. citat. § fürs vierde cet., nempe per legitimos actus possessorios, vt si quis sciente, et patiente domino territoriali longissimo et immemoriali tempore illud ius exercuerit, GAILL. lib. 2, obseruat 66, num. 4, et 5, viri illustris DAV. GE. STRVBENII rechtliche bedenken, P. I, num. LI, p. 129 seqq. Item probant testes in tali visione, etiamsi alter deponat de vno, et alter de alio actu, et sic quoad tempora et actus dissentiant, modo tamen respectu eiusdem finis consentiant, ac totum faciant, GAILL. loc. cit. num. 12, conferatur quoque FRID. VLR. STISSERI einleitung zur landwirthschaft, Ienae 1746, 8, cap. IIII, sect. II, sect. III, cap. VIII, et viri illustris HENR. CHRISTIANI DE BROCKE wahre gründe der physikalischen, und experimental allgemeinen fortwirtschaft cet., Lips. 1768, 8.

CAPVT VIII

DE FINE ET EFFECTV IVRIS FORESTALIS.

Examined iam forma, meum etiam erit: finem, et effectum huius iuris forestalis peruestigare. Consistit autem praecipuus finis cum primario effectu in vtilitate, et conseruatione foresti et banni ferini. Nam per capturam, atque occupationem quis facit feras bestias suas § 13, Instit. de rer. diuis. et ex foresto colligere licet ligna, glandes, et gramina cet. KNIPSCHILD de ciuit. Imp. l. 2, c. 7, num. 60, vir perillustis IO. VLR. LIBER baro de CRAMER in wezlarischen nebenstunden P. V, p. 37, seqq. P. XXXIII, p. 41 seqq. Effectus secundarii, siue orti, sunt remedia, quae pro hoc iure petendo, retinendo, conseruando, et recuperando competunt, eaque sunt modo petitoria, modo possessoria. Petitoria iterum sunt aut personalia, aut realia. Personalia dantur ex pacto, itemque contractu, vi cuius hoc ius concessum promissum implendum est. Quemadmodum enim seruitus, si stipulatione, aliove modo constituatur, per actionem congruam peti potest, sic etiam hoc ius, § ult. Inst. de seruit. Promittitur autem illud siue nudo pacto, et tunc non datur actio de iure ciuili, l. 7 § 1. de pactis; bene vero moribus Germanorum WESENBEC. ad 1. tit. de pact. num. 10, siue donatione, et sic petitur conditione ex l. 35 C. de donat., siue stipulatione, et locum habet conditio certi ex stipulatu, l. 14 C. de pact., siue contractu aliquo innominato, ac datur actio praescriptis verbis, l. 2 ff. de praec-

CAP. VIII DE FINE ET EFFECTV IVRIS FOR. 21

praescript. verb. Remedia realia autem sunt, uti antea dixi, aut petitoria, aut possessoria. Petitoria dicuntur actiones diversi generis, nimirum confessoriae, et negatoriae viles ad asserendum, aut negandum hoc ius forestale, *RVLAND de commiss.* part. 3, lib. 3, cap. 10, num. 8. Nam etsi eiusmodi actiones ex principiis iuris civilis directe tantum dentur partim pro vindicanda servitute; tamen viles comperunt quoad hoc ius, *GALL l. 2, obs. 66, num. 2, SCHOEFFER in consil. 83, num. 39, vol. VIII, consil. Tub.* Est autem actio confessoria actio in rem, qua quis sibi, aut castro suo v. g. ius forestale competere intendit, simulque eius declarationem et liberum usum contra quemcunque impediens petit, arg. § 2 *Inst. de act.*, *HOPF in comment. ad institut. Iustinian.*, eiusque usu hod. ad dict. § 2. Negatoria actio tendit principaliter ad servitutum aut iurium praerenforum denegationem, minus principaliter ad praestandam cautionem de non amplius turbando in usu libertatis, et eius, quod interest, *RU- DER MENKEN in system. iur. civ. lib. VIII, tit. V, § 10, § 11, perill. de CRAMER T. II, P. II, obs. 130 seq. obs. 631, T. III, obs. 820, p. 160 seqq. obs. 867, p. 348, obs. 927, p. 550, 10. NIC. HERT de superiorit. territor. § 76, HENR. CHRISTIAN. SENKENBERG in cautelis circa actionem negator. Giesl. 1740, 4, § VIII seqq. p. 16 seqq.* Ad remedia possessoria spectant interdicta, et quidem aut ad retinendam, aut recuperandam quasi possessionem iurium; hinc ad retinendam datur interdictum vile illi, qui in exercitio iuris forestalis turbatur, aut eo uti impeditur, contra turbatorem, aut impediens, ad id, ut reus a turbatione desistat, et cautionem de non amplius turbando praestet, *LAVTERBACH in colleg. theoret. pract. . . tit. uti possid. § 2.* Ad eam vero recuperandam, si quis de possessione, vel quasi huius iuris deiectus sit, aut excludatur ab eadem, datur interdictum vile unde vi, arg. l. 1, § 3, . . . de vi et vi armata. Actor autem hoc interdicto agens non tantum tenetur monstrare se esse deiectum, sed etiam se tempore deiectionis fuisse in possessione, vel quasi, *LAVTERBACH l. d. tit. de vi et vi armata, § 6.*

CAPVT VIII

DE CONTRARIIS IVRIS FORESTALIS.

Quemadmodum ius forestale variis modis (viti in antecedentibus dixi) acquiritur, ita etiam illud tum extingui, tum amitti, tum eidem renunciari potest, et sponte sua, et negligentia, nec non contra voluntatem haec evenire quoniam. Amittitur autem (1) libe-

ra

22 CAP. IX DE CONTRARIIS IVRIS FORESTALIS.

ra voluntate eius, qui hoc iure gaudet, cum quilibet iuri pro se introducto renunciare possit, l. 35 π. de reg. iur., (2) morte illius, cui ad dies vitae hoc concessum fuit, WESTENHOLTZ in diff. de iurisd. forest. cap. 8, § 10. (3) elapso tempore, ad quod illud fuit concessum, arg. l. XI, § 1 ff. quemadm. servit. amitt., (4) reuocatione precario concedentis, l. 1 pr. et § 2 π. de precar.; (5) eueniente apertura feudi, cui hoc ius annexum fuit, SCHWEDER de iurisd. per inuest. feud. concess. § 20; (6) non vtendo per longum tempus in territorio alieno, cum tamen hoc iure commode vti potuisset, arg. l. 10 π. quemad. seru. vind. Dixi in territorio alieno, et cum quis hoc vti potuisset. In territorio enim proprio quis non vtendo illud neuiquam amittit, cum sit actus, atque exercitium per se omnino merae facultatis, STRYK in diff. de non usu iur. quaest. cap. 3, num. 12, viri perillustri et magnifici IO. GE. ESTORIS comm. de abusu rerum merae facultatis in foro germ. praesertim feudali, lenae 1739, 4, § XI seqq. quamuis ius ipsum vendendi non habendum fitres merae facultatis, ESTOR l. d. § 89, p. 56; nec etiam amittitur, si quis hoc iure v. g. ob diurnam belli calamitatem vti non potuerit; non valenti enim agere, nulla currit praescriptio, l. 1, § 2, π. de annual. except. Deinde amittitur adhuc aliis pluribus modis, quos hic recensere angustia temporis non permittit. Siquidem, hisce praemissis, Deo maximo gloria sempiterna.

VIRO PRAENOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
CANDIDATO IVRIVM PRAESTANTISSIMO
SALVTEM ET QVAEVIS FAVSTA PRECATVR

P R A E S B S.

Specimen auspical, quod mihi haud ita pridem de iure forestali obtulisti, ita comparatum est, vt ex eo voluptate maxima eruditionem, et peritiam iurium TVAM colligere queam. Probata et cognita quidem illam iam antea ex multis occasionibus, atque ex scholis meis habui; sed nunc disputatione sollemni proprio Marte elaborata illa mihi testator sit. Nihil in ea commentatione meum est, quod publice profiteor. Moderamen tamen, quod rogasti, maximo gaudio suscipio. cum TE comitem singularibus ingenii dotibus praeditum, atque auditorem studiosissimum, quin etiam amicum dilectissimum cathedram ascendens habeam, et quem praeterea ad gradum superiorem academicum promovere debeam. Pergas modo laude digno proposito insistere, quo reipublicae exemplo illustri et consultissimi PATRIS aliquando praesse valeas, eaque TVA industria et dexteritate in partibus TIBI demandandis mirum in modum crescat, atque augetur. Ego TE vbique gratulabundus sequar. spem optimam de TE, et de TVA virtute habens, TVAM amicitiam in me semper propensam, ac perpetuam fore. Vale et optime vale. Dabam Marburgi Cattorum die XXIII mensis Iunii A. R. S. C1919CCLXXI.

Marburg, Diss., 1771-73

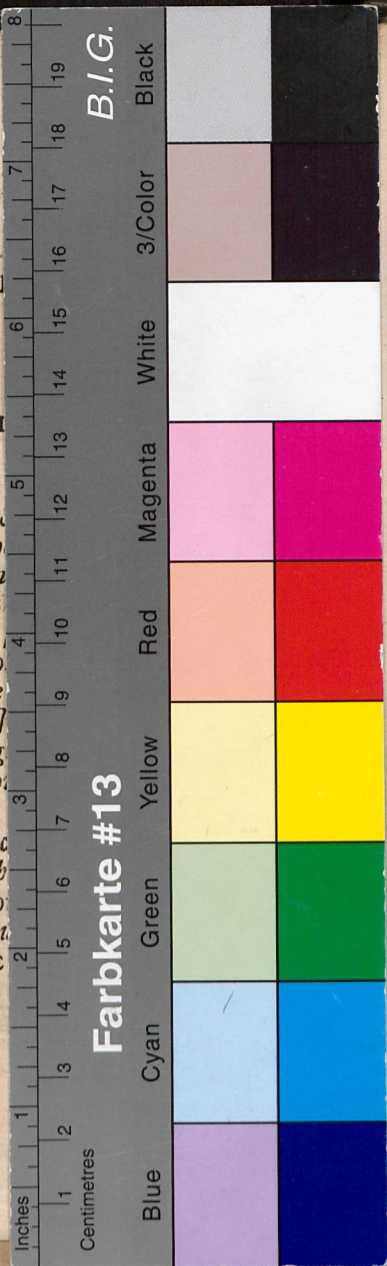
ULB Halle

3

005 359 821

DISSERTATIO AVSPICALIS IVRIDICA
DE
IVRE FORESTALI

QVAM
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO
SERENISSIMO AC POTENTISSIMO PRINCIPE
ET DOMINO

DOMINO FRIDERICO II

HASSIARVM LANDGRAVIO REGN. RELIQVA
AVCTORITATE ET CONSENSV ILLVSTRIS
IVRECONSULTORVM ORDINIS

PRÆSIDÈ
IOANNE ANDREA HOFMANNO

DOCTORE ET ANTECESSORE IVRIVM P. O.

ATQVE ASSESSORE ILL. ORDINIS ICTORVM

PRO LICENTIA

SVMOS IN VTROQVE IVRE HONORES
ET PRIVILEGIA EORVM RITE CONSEQVENDI

DIE XVIII MENSIS IVLII A. R. S. c1818c18xxi

MAGNIFICORVM ILLVSTRIVM

ATQVE EXCELLENTISSIMORVM VIRORVM DISQVITIONI
SVMITTIT

AVCTOR AC RESPONDENS

LEOPOLDVS GVILIELMVS IOSEPHVS LYSEN

BRILONIENSIS WESTPHALVS AB EMINENTISSIMO
PRINCIPE AC DOMINO DOMINO MAXIMILIANO
FRIDERICO ELECTORE ATQVE ARCHIPRAESVLE
COLONIENSI PARENTI SVO CLEMENTISSIME
ADIVNCTVS ADVOCATVS FORESTALIS ET IVDEX
PRAEFECTVRARVM IN HIRSCHBERG, BELECKE,
ET ALHAGEN.

MARBV RGI CATTORVM
EX OFFICINA TYPOGR. VNIVERS. ACAD. MÜLLERIANA.